

TARTUNTATAUTILAIN 16 §:N MUKAINEN PÄÄTÖS PAKOLLISESTA TERVEYSTARKASTUKSESTA ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTON ALUEEN RAJANYLITYSPAIKOILLE

ASIA

Tartuntatautilain 16 §:n mukainen päätös terveystarkastukseen määrittämiseksi tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaisen SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

ASIAN TAUSTA

Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 26.1.2021 puoltanut, että sosiaali- ja terveysministeriö tekee täydennyksen hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan. Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.1.2021 antanut ohjauskirjeen Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi (VN/909/2021). Kirjeen mukaan uutena potentiaalisesti merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on ilmennyt SARS-CoV-2-virusmuunnoksia, jotka leviävät selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemmat alatyypit. Vaikka tapauskuolleisuus ei vaikuta lisääntyneen, voi uusi virusmuunnos yleistyessään aiheuttaa selvästi aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja lisääntyneen tapausmäärän johdosta vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn. Virusmuunnoksen muodostaman merkittävän uuden epidemiauhan johdosta hybridistrategian toimintasuunnitelmaan on 26.1.2021 tehty täydennys, jota valtioneuvosto on periaatepäätöksellään (STM/12/2021) puoltanut. Kirjeessä annetaan toimintasuunnitelman mukaiset suositukset toimenpiteille nykytilanteessa. Kirjeessä tuodaan lisäksi esiin, että toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvataan ennakkollisesti kaksi epidemian edelleen kiihtymisen tilannetta ja niihin liittyvää toimenpidekokonaisuutta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) suosittelee 4.2.2021 ja 29.3.2021 antamissaan ohjeissa, että kaikki riskimaista tulevat matkustajat ohjataan koronatestiin rajanylityspisteellä.

Aluehallintovirasto on 26.2.2021 antamallaan päätöksillä määrännyt tartuntatautilain 15 §:n nojalla Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (ESAVI/6612/2021), Helsingin kaupungin (ESAVI/6610/2021), Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän (ESAVI/6613/2021) ja Vantaan kaupungin (ESAVI/6603/2021) järjestämään alueellaan sijaitsevien rajanylityspaikkojen kautta riskimaista Suomeen saapuville henkilöille terveystarkastuksen SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Määräys on voimassa 1.3.-31.3.2021. Päätöksiä on jatkettu ajalle 1.4.-30.4.2021 (ESAVI/10261/2021), ajalle 1.5.-31.5.2021 (ESAVI/13546/2021) ja ajalle 1.6.-30.6.2021 (ESAVI/18051/2021).

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on määrännyt 17.3.2021 (ESAVI/9535/2021) tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki Helsingin kaupungin satamissa sijaitsevien rajanylityspaikkojen, Helsinki-Vantaan kansainvälisen lentokentän rajanylityspaikan ja Virolahden Vaalimaan rajanylityspaikan kautta riskimaista Suomeen saapuvat henkilöt osallistumaan välittömästi maahantulon jälkeen Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin ja Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Päätöksessä riskimaista tulevilla henkilöillä tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka ovat 14 vuorokauden sisällä ennen maahantuloa oleskelleet maassa, jonka koronailmaantuvuus on suurempi kuin 25 / 100 000 henkilöä / 14 vrk. Määräys ei koske 2008 tai sen jälkeen syntyneitä lapsia eikä kuljetus- ja logistiikkahenkilöstöä työtehtävissään. Määräys on voimassa 18.3.2021 – 31.3.2021.

Aluehallintovirasto on jatkanut päätöstä ajalle 1.4.-30.4.2021 (ESAVI/10292/2021) ja ajalle 1.5.-31.5.2021 (ESAVI/13542/2021) määräten Helsingin kaupungin satamissa sijaitsevien rajanylityspaikkojen, Helsinki-Vantaan lentokentän rajanylityspaikan, Nuijamaan rajanylityspaikan ja Virolahden Vaalimaan rajanylityspaikan kautta riskimaista Suomeen saapuvia henkilöitä osallistumaan välittömästi maahantulon jälkeen terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

LAUSUNNOT

Aluehallintovirasto on hankkinut asiassa lausunnot Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta (THL) sekä Etelä-Karjalan, Helsingin ja Uudenmaan ja Kymenlaakson sairaanhoitopiireiltä sekä Helsingin kaupungilta ja Vantaan kaupungilta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 17.3.2021 antaman lausunnon mukaan Euroopan tautien valvonnan ja ehkäisyn keskus ECDC on arvioinut julkaisemissaan riskinarvioissa, että uudet SARS-CoV-2-muunnokset voivat levitä selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemmat alatyypit. Osa uusista virusmuunnoksista sisältää muutoksen, jolla on vaikutusta koronarokotteiden tehoon. ECDC on ohjeistanut 12.3.2021 jäsenmaita rajoilla matkustajille tehtävistä testaus- ja karanteenitoimenpiteistä. THL on antanut 4.2.2021 suosituksen maahantulopisteillä tehtävistä testauksista ja 17.2.2021 suosituksen kuljetusyhtiöille ja varustamoille negatiivisen koronatestituloksen edellyttämisestä kaikilta ulkomailta Suomeen tulevilta matkustajilta. Edellä kuvatut THL:n suositukset ovat ECDC:n ohjeen mukaisia.

THL katsoo, että covid-19-epidemian hallitsemiseksi Suomessa ja uusien virusmuunnosten leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, että maahantulopisteillä noudatetaan mahdollisimman tarkkaan THL:n antamia suosituksia testaus- ja karanteenikäytännöistä. Edelleen THL katsoo, että aluehallintovirastojen on varmistettava testaus- ja karanteenikäytäntöjen toteutuminen määräämällä tartuntatautilain (1227/2016) 16 § mukaiset pakolliset terveystarkastukset niille matkustajille, jotka ovat 14 vuorokauden sisällä ennen maahantuloa oleskelleet maassa, jonka koronailmaantuvuus on suurempi kuin 25 / 100 000 henkilöä / 14 vrk (ns. riskimaa).

Suositus pakollisesta terveystarkastuksesta ei koske kauttakulkumatkustajia, jotka eivät poistu transit-alueelta, kuljetus- ja logistiikkahenkilöstöä työtehtävissään eikä 2008 tai sen jälkeen syntyneiltä lapsia.

Lähtömaasta riippumatta kaikki matkustajat, joilla on covid-19-tautiin sopivia oireita, tulee aina ohjata terveystarkastukseen ja koronavirustestiin.

Maahantulopisteillä noudatetaan THL:n antamia ohjeita koronavirustestauksista ja huomioidaan mm. koronavirusennakkotestit, todistukset sairastetusta covid-19-taudista ja poikkeukset testauskäytännöistä kuten THL:n ohjeissa on todettu.

Virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi määrätä henkilön 14 vuorokauden mittaiseen karanteeniin, mikäli mahdollisen tartunnan leviämisen estämistä ei voida luotettavasti muuten varmistaa (tartuntatautilaki 1227/2016, 60 §). Jos henkilö esimerkiksi kieltäytyy terveystarkastus- ja/tai testauskäytännöistä, voi karanteeniin määrääminen olla perusteltua. Karanteenimääräykset annetaan yksilöllisen arvion perusteella.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) toteaa 19.5.2021 antamassaan lausunnossa, että tartuntatautilain 15 ja 16 §:n mukaisia päätöksiä on syytä jatkaa edelleen. HUS toteaa lausunnossaan, että lisäksi päätöksissä tulisi tehdä pakolliseksi myös aikaisintaan 72 tuntia

Suomeen saapumisen jälkeen toteutettava terveystarkastus ja suositeltava omaehtoista karanteenia ennen sen toteutumista. Jotta 72 tuntia maahan saapumisen jälkeen toteutettava terveystarkastus koronavirustestauksineen toteutuisi kattavasti, tätä koskeva määräys tulisi antaa yhtenevästi kaikkien aluehallintovirastojen yhteisenä päätöksenä koko Suomen kattavaksi.

Lisäksi HUS ehdottaa lausunnossaan, että aluehallintovirasto selvittäisi mahdollisuuksia yleisen karanteenipäätöksen tekemiseen tartuntatautilain 71 §:n mukaisena päätöksenä niille maahantulijoille, joiden ei voida uskottavasti katsoa toteuttavan maahantulon jälkeistä testausta tai omaehtoista karanteenia. HUS toteaa, että käytännössä karanteenipäätösten tekeminen yksilöpäätöksinä rajanylityspisteissä ei ole mahdollista.

HUS toteaa, että vaikka koronavirusepidemian tilanne on kevään aikana alkanut helpottaa, on koronaviruksen ilmaantuvuus parin viime viikon aikana tasaantunut. Esimerkiksi Uudellamaalla ollaan edelleen hallituksen hybridistrategian mukaisessa leviämisvaiheessa ja riski tilanteen pahenemiselle jälleen on edelleen olemassa. Erityisesti Päijät-Hämeessä tartuntojen määrä on lähtenyt taas voimakkaaseen kasvuun. Suurimman huolen tällä hetkellä aiheuttavat intialaiset virusvariantit, jotka ennakkotietojen perusteella ovat selkeästi alkuperäistä virusta tartuttavimpia ja Suomessa leviämään päästessään voivat aiheuttaa uuden epidemia-aallon. HUS toteaa, että tällä hetkellä on myös jossain määrin epäselvää, miten Suomessa käytössä olevat koronavirusrokotteet tehoavat intialaisiin virusvariantteihin. Lisäksi suurin osa kansasta on saanut vasta yhden rokotuksen, jonka suojateho erityisesti virusvariantteja kohtaan on alentunut. Näistä syistä johtuen intialaisten virusvarianttien Suomeen saapumista tulisi hillitä kaikin keinoin.

HUS toteaa, että vaikka matkailu on ollut edelleen vähäistä ja annettujen ohjeistusten perusteella koskenut käytännössä pääosin vain välttämätöntä liikennettä, on kesän myötä todennäköistä, että matkailu tulee ainakin jossain määrin lisääntymään. Tämänhetkisen tiedon perusteella EU:n sisärajatarkastuksia tulisi Suomessa jatkamaan ainakin noin kesäkuun puoliväliin, mutta on mahdollista, että sisärajoja aukaistaisiin tämän jälkeen hallitusti. Mikäli näin tapahtuisi, tulisi myös tällä olemaan välitön matkustajamääriä lisäävä vaikutus.

Lisäksi HUS toteaa vielä, että nyt ehdotetun päätöksen ajanjaksolle osuvat myös Suomen ottelut jalkapallon EM-kisoissa Pietarissa ja Kööpenhaminassa. On oletettavaa, että otteluihin tulee joka tapauksessa matkustamaan yhteensä vähintään tuhansia suomalaisia. EM-kisat tulevat siten ensimmäisenä asettamaan suuren haasteen rajaterveysturvallisuuden ja epidemiatilanteen hallinnalle. Tästä syystä EM-kisat olisi syytä ottaa huomioon omana erillisenä asianaan myös aluehallintoviraston päätöksissä. Erityisesti EM-kisoihin liittyvän lyhyen ulkomaanmatkan jälkeen aikaisintaan 72 tuntia maahan saapumisen

jälkeen toteutettavalla terveystarkastuksella koronavirustestauksineen on keskeinen merkitys matkan aikana mahdollisesti saatavan tartunnan todentamisessa ja syntyvien tartuntaketjujen ehkäisemisessä.

Etelä-Karjalan sairaanhoitopiiri katsoo 21.5.2021 antamassaan lausunnossa, että tartuntatautilain 16 §:n mukaisen päätöksen jatkamisen olevan edelleen välttämätöntä, koska rajatestauksessa on todettu positiivisia tartuntoja myös toukokuun 2021 aikana ja ilman pakollisuuden vaatimusta osallistuminen ei toteutuisi kattavasti. Eksote toteaa kuitenkin vielä, että on otettava huomioon se, että tämä voidaan terveydenhuollon kantokyky huomioon ottaen toteuttaa vain yllä mainituin aukiolorajoituksin ja liikennemäärän pysyessä suunnilleen toukokuun tasoisena. Terveystarkastuksen kannalta olennaisinta olisi jatkossa ennakkotestaus ja todistuksen tarkastaminen rajaviranomaisten toimesta sekä varmistaa 72 tunnin testin toteutuminen kattavasti esimerkiksi Finentryn velvoittavuudella.

Kymenlaakson sairaanhoitopiiri toteaa 18.5.2021 antamassaan lausunnossa, että tartuntatautilain 15 ja 16 §:n mukaisten päätösten jatkaminen 30.6.2021 asti on tarpeen. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän mukaan kesäkuun tilanteeseen vaikuttaa yleisen epidemiatilanteen lisäksi Pietarissa pelattaviin jalkapallon EM-kisoihin liittyvä lisääntyvä rajanylitysliikenne ja sen myötä riski tartuntojen leviämiseen.

Helsingin kaupunki toteaa 21.5.2021 antamassaan lausunnossa, että tartuntatautilain 15 ja 16 §:n mukaisten päätösten jatkaminen on edelleen tarpeellista, sillä matkustajien kattava testaaminen ei ole mahdollista ilman velvoittavaa määräystä ja siihen liitettäviä pakkokeinoja.

Vantaan kaupunki toteaa 21.5.2021 antamassaan lausunnossa, että tartuntatautilain 15 ja 16 §:n mukaisten päätösten jatkaminen on perusteltua ja helpottaa operointia kentällä. Vantaan kaupungilta saadun tiedon mukaan Helsinki-Vantaan lentokentällä suurimmalla osalla maahantulijoista ollut todistus negatiivisesta ennakkotestistä tai sairastetusta koronavirustaudista. Aluehallintoviraston määräyksen pakollisesta terveystarkastuksesta tultua voimaan ja Helsinki-Vantaan lentoaseman entisestään parannetun prosessin myötä terveystarkastuksesta kieltäytyneiden määrä on vähentynyt minimiin.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki toimialueensa rajanylityspaikkojen kautta riskimaista Suomeen saapuvat henkilöt osallistumaan välittömästi maahantulon jälkeen Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden ja Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

Tässä päätöksessä riskimaista tulevilla henkilöillä tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka ovat 14 vuorokauden sisällä ennen maahantuloa oleskelleet maassa, jonka koronailmaantuvuus on suurempi kuin 25 / 100 000 henkilöä / 14 vrk.

Määräys ei koske 2008 tai sen jälkeen syntyneitä lapsia eikä kuljetus- ja logistiikkahenkilöstöä työtehtävissään.

Määräys on voimassa ajalla 1.6.-30.6.2021.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslain (731/1999) 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 14 §:n mukaan kunnan on järjestettävä yleisiä rokotuksia ja terveystarkastuksia tartuntatautien ehkäisemiseksi. Rokotukseen tai terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Tartuntatautilain 15 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi määrätä järjestettäväksi toimialueensa jollakin paikkakunnalla tai tietyssä työpaikassa, laitoksessa, kulkuneuvossa tai vastaavassa paikassa oleskeleville terveystarkastuksen, jos tarkastus on yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarpeen. Terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan terveystarkastuksen suorittaa lääkäri tai asianmukaisen koulutuksen saanut muu terveydenhuollon ammattihenkilö lääkärin valvonnassa. Tarkastuksen osana voidaan ottaa välttämättömiä näytteitä ja tehdä muu tutkimus, josta ei aiheudu merkittävää haittaa tutkittavalle.

Tartuntatautilain 16 §:n mukaan aluehallintovirasto voi päättää, että 14 ja 15 §:n mukaiseen terveystarkastukseen osallistuminen on pakollista, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Päätös voi kohdistua yksittäiseen tai useaan henkilöön.

Saman pykälän 2 momentin mukaan virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan päätöksen pakollisesta terveystarkastuksesta, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä.

Tartuntatautilain 22 § 1 momentin mukaan yleisvaaralliseen tai valvottavaan tartuntatautiin sairastuneen ja sairastuneeksi perustellusti epäillyn sekä tällaiseen tautiin altistuneen tai perustellusti altistuneeksi epäillyn henkilön on annettava asiaa selvittävälle terveydenhuollon ammattihenkilölle nimensä, syntymäaikansa tai henkilötunnuksensa, yhteystietonsa, kotikuntansa sekä mahdollinen muu oleskelupaikkansa sekä muut tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot.

Tartuntatautilain 60 § 1 momentin mukaan, jos yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen vaara on ilmeinen eikä taudin leviämistä voida muulla tavoin estää, virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää henkilön karanteenista enintään yhden kuukauden ajaksi. Päätös karanteenista voidaan tehdä henkilölle, jonka on todettu tai perustellusti epäilty altistuneen yleisvaaralliselle tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillylle tartuntataudille.

Tartuntatautilain 88 §:ssä viitataan rikoslain (39/1889) 44 luvun 2 §:ään, jossa säädetään terveydensuojelurikkomuksesta määrättävästä rangaistuksesta. Henkilö voidaan rikoslain säännöksen mukaan tuomita terveydensuojelurikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi, jos hän tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo tartuntatautilain 16 §:n perusteella asetetun velvollisuuden.

Tartuntatautilain 89 § 1 momentin mukaan Jos Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, aluehallintovirasto, tartuntatautien torjunnasta vastaava kunnan toimielin, kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri toteaa, että yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn

tartuntataudin leviämistä ei voida muulla tavoin estää, poliisin, pelastusviranomaisen, Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen tai Tullin on annettava tämän pyynnöstä virka-apua. Virka-avun antamisen edellytyksenä on, että se ei vaaranna virka-apua antavalle viranomaiselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitoksella on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä noudattaen, mitä rajavartiolaitain (578/2005) 38 §:ssä säädetään, käsitellä virka-aputehtävässä välttämättömiä terveystietoja noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, tieto-suojalaissa (1050/2018) ja henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019).

Tartuntatautilain 89 § 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitoksella on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä noudattaen, mitä rajavartiolaitain (578/2005) 38 §:ssä säädetään, käsitellä virka-aputehtävässä välttämättömiä terveystietoja noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, tieto-suojalaissa (1050/2018) ja henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019).

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Kansallinen ohjeistus terveystarkastuksista rajanylityspaikoilla

Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 26.1.2021 puoltanut, että sosiaali- ja terveysministeriö tekee täydennyksen hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan. Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.1.2021 antanut ohjauskirjeen Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi (VN/909/2021). Kirjeen mukaan uutena potentiaalisesti merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on ilmennyt SARS-CoV-2-virusmuunnoksia, jotka leviävät selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemmat alatyypit ja voivat vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn.

Sosiaali- ja terveysministeriön 3.2.2021 antamassa ohjauskirjeessä *Koronavirustartuntojen torjunta rajat ylittävässä liikenteessä* (VN/2763/2021) todetaan, että covid-19-tapausten ilmaantuvuus useissa

maissa on moninkertainen Suomeen verrattuna, jolloin oleskelu näissä maissa sisältää Suomen tilanteeseen nähden selvästi suuremman covid-19-tartunnan riskin. SARS-CoV-2-virusmuunnokset voivat yleistyessään aiheuttaa aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja johtaa terveydenhuollon ylikuormittumiseen.

Kirjeen mukaan hallitus päätti valtioneuvoston yleisistunnossa 22. tammikuuta sekä rajaliikenteen että testaamis- ja karanteenisuositusten kiristämisestä. Näillä toimilla pyritään torjumaan koronaepidemian kasvun kiihtyminen uudelleen sekä virusmuunnoksen leviäminen Suomessa.

Sosiaali- ja terveysministeriön 26.2.2021 antaman ohjauskirjeen *Koronavirustartuntojen torjunta rajat ylittävässä liikenteessä* (VN/5304/2021) viitataan ministeriön 3.2.2021 lähettämään kirjeeseen ja todetaan muun muassa, että toimintaa on syytä edelleen tehostaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön 30.3.2021 antaman ohjauskirjeen *Pakollista terveystarkastusta ja tietojen antamista koskevat muutokset tartuntatautilaissa* (VN/9047/2021) mukaan Suomeen saapuvien henkilöiden mukana mahdollisesti leviävien tartuntojen torjunta on keskeistä epidemian ja muuntuneiden virusten leviämisen estämiseksi. Vaikuttava, tarkoituksenmukainen ja oikeasuhtainen tartuntojen torjunta rajat ylittävässä liikenteessä on mahdollista vain viranomaisten ja muiden rajanylityspaikoilla toimivien tahojen kiinteällä yhteistyöllä, jossa huomioidaan myös paikalliset olosuhteet. Sosiaali- ja terveysministeriö edellyttää kaikkia toimivaltaisia viranomaisia toimimaan tilanteen edellyttämällä tavalla ja käyttämään kaikkia tartuntatautilain mahdollistamia toimivaltuuksiaan epidemian leviämisen estämiseksi.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos on antanut 4.2.2021 ja 29.3.2021 ohjeen rajalla tehtäviin testauksiin uusien helposti tarttuvien SARS-CoV-2-muunnosten leviämisen estämiseksi. THL suosittelee, että kaikki riskimaista tulevat matkustajat ohjataan koronatestiin rajanylityspisteellä. THL katsoo, että covid-19-epidemian hallitsemiseksi Suomessa ja uusien virusmuunnosten leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, että maahantulopisteillä noudatetaan mahdollisimman tarkkaan THL:n antamia suosituksia testaus- ja karanteenikäytännöistä.

Terveystarkastuksen sisältö

Sosiaali- ja terveysministeriön 30.3.2021 antaman ohjauskirjeen mukaan kunnat huolehtivat terveystarkastuksen järjestämisestä. Terveystarkastuksen sisällön arvioi terveystarkastusta tekevä terveydenhuollon ammattihenkilö. Tarkastukseen tulee sisältyä esimerkiksi covid-19-testi aina, kun se katsotaan tarpeelliseksi. Terveystarkastuksessa terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi myös, onko tarvetta muille toimenpiteille tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi, kuten karanteeni- ja eristyspäätöksille. Päätöksen karanteeniin asettamisesta tai eristämisestä tekee tartuntataudeista

vastaava lääkäri. Terveystarkastuksen yhteydessä myös kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan päätöksen myöhemmästä pakollisesta terveystarkastuksesta, joka sisältää covid-19-testin.

Pakollisten terveystarkastusten sekä niihin mahdollisesti liittyvien tutkimusten välttämättömyyttä tulee arvioida myös lapsen edun näkökulmasta. Suomea sitovat monet lapsia koskevat kansainväliset sopimukset, jotka tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa, ja esimerkiksi kohdennettaessa ja toteutettaessa pakollisia terveystarkastuksia.

THL suosittelee, että kaikki riskimaista tulevat matkustajat ohjataan koronatestiin rajanylityspisteellä. Jos rajanylityspisteellä ei ole näytteenottomahdollisuutta, matkustajan tulee hakeutua testiin oleskelu tai asuinkunnassaan noin vuorokauden sisällä maahantulosta.

Matkustajaa ei tarvitse ohjata testiin, jos hänellä on esittää negatiivinen tulos enintään 72 tuntia ennen maahantuloa otetusta koronavirustestistä (PCR- tai antigeenitesti) tai luotettava todistus sairastetusta covid-19-infektiosta. Sairauden alusta tai positiivisesta testituloksesta on pitänyt kulua vähintään 11 vuorokautta mutta enintään 180 vuorokautta.

THL suosittaa, että lähtömaasta riippumatta kaikki matkustajat, joilla on covid-19-tautiin sopivia oireita, tulee aina ohjata terveystarkastukseen ja koronavirustestiin.

Lisäksi THL suosittelee, että rajanylityspaikan terveystarkastukseen keräävät ja toimittavat riskimaista tulevien, terveystarkastukseen osallistuvien matkustajien henkilö- ja yhteystiedot oleskelu- tai asuinpaikkakunnan tartuntatautiviranomaisille, jotka ohjaavat matkustajat vielä toiseen koronavirustestiin aikaisintaan 72 tunnin kuluttua maahantulosta. Jos matkustaja oleskelee maassa alle 72 tuntia tai jos matkustaja on sairastanut covid-19-infektion, tietoja ei kerätä 72 tunnin testiin ohjaamista varten.

Tartuntatautilain 22 § mukaisesti henkilö on velvollinen luovuttamaan tarvittavat yhteystiedot terveystarkastukselle. Uusien koronavirusvarianttien väestölle aiheuttama tartunnanvaara on arvioitu erittäin merkittäväksi.

Virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi määrätä henkilön 14 vuorokauden mittaiseen karanteeniin, mikäli mahdollisen tartunnan leviämisen estämistä ei voida luotettavasti muuten varmistaa.

Johtopäätökset

Covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäiseminen on yhteiskunnallisesti tärkeää, jotta kansalaisten perusoikeus elämään ja turvallisuuteen

voidaan turvata. Covid-19-tartuntojen leviämisen ehkäisemisessä tartunnanlähteiden ja tartunnalle altistuneiden henkilöiden tunnistaminen ja jatkotartuntojen estäminen ovat keskeisiä keinoja tähän.

Aluehallintovirasto on saanut Terveysten- ja hyvinvoinnin laitokselta lausunnon, jonka mukaan THL katsoo, että aluehallintovirastojen on varmistettava testaus ja karanteenikäytäntöjen toteutuminen määräämällä tartuntatautilain (1227/2016) 16 § mukaiset pakolliset terveystarkastukset niille matkustajille, jotka ovat 14 vuorokauden sisällä ennen maahantuloa oleskelleet maassa, jonka koronailmaantuvuus on suurempi kuin 25 / 100 000 henkilöä / 14 vrk (ns. riskimaa).

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, Etelä-Karjalan sairaanhoitopiiri sekä Kymenlaakson sairaanhoitopiiri ovat lausunnoissaan arvioineet, että tartuntatautilain 16 §:n mukainen pakollinen terveystarkastus niiden alueella sijaitseville rajanylityspaikoille saapuville matkustajille on tarpeellinen ja välttämätön. Myös Helsingin ja Vantaan kaupungin terveystarkastukset ovat katsoneet, että aluehallintoviraston tartuntatautilain 16 §:n mukainen päätös maahantulijoiden pakollisesta terveystarkastuksesta on edelleen tarpeellinen ja välttämätön.

Aluehallintoviraston kokonaisarvioinnin perusteella tartuntatautilain 16 §:n mukainen päätös on edelleen välttämätön Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen rajanylityspaikoilla. Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki toimialueensa rajanylityspaikkojen kautta riskimaista Suomeen saapuvat henkilöt osallistumaan välittömästi maahantulon jälkeen Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden ja Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

Tässä päätöksessä riskimaista tulevilla henkilöillä tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka ovat 14 vuorokauden sisällä ennen maahantuloa oleskelleet maassa, jonka koronailmaantuvuus on suurempi kuin 25 / 100 000 henkilöä / 14 vrk.

Määräys ei koske 2008 tai sen jälkeen syntyneitä lapsia eikä kuljetus- ja logistiikkahenkilöstöä työtehtävissään.

Määräys on voimassa ajalla 1.6.2021-30.6.2021.

Jos terveystarkastukseen tartuntatautilain 16 §:n nojalla määrätty henkilö ei noudata hänelle asetettua velvoitetta, voi kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri pyytää virka-apua tartuntatautilain 89 §:n nojalla.

Aluehallintovirasto toteaa edelleen, että jos henkilö kieltäytyy osallistumasta tässä päätöksessä määrättyyn pakolliseen

terveystarkastukseen, rikoslain 44 luvun 2 §:n säännökset voivat tulla sovellettavaksi. Rikoslain 44 luvun 2 §:n mukaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo tartuntatautilain 16 §:ssä tarkoitettua pakollista terveystarkastusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, terveydensuojelurikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Perustuslaki (731/1999) 7, 22 §

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 14, 15, 16, 22, 60, 88 ja 89 §

Rikoslaki (39/1889) 44 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen voi tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin perusteella hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös laitetaan mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n nojalla täytäntöön heti.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Laura Nikunen, p. 0295 016 000 (vaihde).

johtaja

Kristiina Poikajärvi

aluehallintoylilääkäri

Laura Nikunen

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 30.6.2021 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi.

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Etelä-Karjalan sairaanhoitopiiri

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystyöntekijät

Helsingin kaupunki

Kymenlaakson sairaanhoitopiiri

Kymenlaakson sosiaali- ja terveystyöntekijät kuntayhtymä

Vantaan kaupunki

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri

Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen poliisilaitokset

Rajavartiolaitoksen esikunta, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä
Etelä-Suomen rajanylityspaikkoja

Tulli

Finavia Oyj

Helsingin Satama Oy

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Maksutta

Tämä asiakirja ESAVI/18052/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/18052/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nikunen Laura 24.05.2021 14:03

Ratkaisija Poikajärvi Kristiina 24.05.2021 14:06